

Kalnai ir alpinizmas mano gyvenime

Kalnų šauksmas neatsiranda sužinojus, kad ir Lietuvoje yra alpinizmas. Kelionių romantika, aukštis, kalnai, alpinizmas – žodžių prasmė ir patirties džiaugsmas išryškėjo labai pamažu, gal ir tam tikrų atsitiktinumų seka. Graži Aukštaitijos gamta su mėlynais ežerais, miškingomis kalvomis, horizonto toliais išugdė ne tik džiaugsmą būti gamtoje, bet ir poreikį keliauti. Jau šešiolikmetė keliavau po Lietuvą: Anykščiai, Merkinė, Druskininkai, Liškiava ir daugybė kitų gražių vietovių, ekskursijos po Latviją, Estiją, Pečorą. Skaityta žurnalas „Sparnai“ ir svajota apie aukštį, ypač domėjaisi sklandymu. Ir tik atsitiktinumas, o gal lemtis, kai 1969 m. įstojusi į Kauno politechnikos institutą apsigyvenau bendrabutyje su merginomis, kurios ką tik buvo grįžusios Tian-Šanio Karakolo slėnyje vykusios ekspedicijos. Jų uždegantys pasakojimai apie kalnų grožį ir patirtus išpūdžius žadino vaizduotę

Pradėjau lankyti treniruotės, slidžių žygius, dalyvauti varžybose. Žiemą vykome slidinėti į Karpatas – pirma pažintis su kalnais, o 1970 m. vasara pirmą kart išvykau į alpinistų stovyklą „Ulu-Tau“, kur įkopusi į Mestija-Tau viršūnę, gavau alpinisto ženkliuką. Deja, jau pirmame sezone gavau traumą – susižalojau kelio girnelę. Instruktorius išpėjo – stenkis, kad tai būtų pirmas ir paskutinis kritimas – kalnai mėgsta atsargius. Gal toks krikštas lėmė, kad vėliau buvau „protingai drąsi“, stengiausi įsisavinti alpinistinę techniką, daug treniruotis. Aštuonios vasaros praleistos kalnuose suteikė daug įvairios patirties, pasitikėjimo savimi, draugais, pergales džiaugsmą, o svarbiausia – buvimas kalnuose taurina sielą, suteikia galimybę pajusti ne tik kalnų grožį, bet ir jų didybę.

Labiausiai įsiminė, žinoma, 1974 m. kai teko dalyvauti lietuvių ekspedicijoje į Pietvakarių Pamyrą. Tais laikais Pamyras buvo alpinistų svajonė, čia stūkso septyniatūkstantininkai, tai jau Himalajų priekalnės, už Pianžo driekiasi Hindukušo kalnynas, nes kiti kalnynai lietuviams buvo praktiškai nepasiekiami dėl Sovietų sąjungos „geležinės uždangos“.

Tą vasarą du mėnesiai praleisti kalnuose buvo lyg ir įsitvirtinimas alpinizme, suprasta, kad tai ne vien laisvalaikio ar atostogų praleidimo būdas, tai gyvenimo kredo – „už kalnus geriau tik kalnai, kurių dar nematei“. Gal tik neužsikrėčiau sportiniu azartu – kopti į viršūnes tik dėl atskyrio, bet kokia kaina siekti sukaupti tuomet griežtai reikalaujamo skaičiaus tam tikros kategorijos viršūnių, kad patvirtintų aukštesnį atskyri. 1973 m. dėl prasto oro buvo atsisakyta kopti į 3 b ir teko tenkinti 3 a, bet gražesne viršūne. Tai man kainavo papildomą sezoną siekiant antro atskyrio. Pamyre įkopiau į Čiurlionio viršūnę iš patriotizmo, kad tai lietuviška viršūnė – graži viršūnė ir labai žavėjaisi Čiurlionio paveikslais – laikiau garbe kopti į ją.

Alpinizmas ne tik sportas, tai nuostabus kalnų kraštovaizdis, kuris pavergia žmogaus sielą savo didingumu, neišmatuojama erdve ir toliais – tai stichija: pavojinga, viliojanti ir suteikianti pasitikėjimo savimi, draugais ir gamta. Kalnų pažinimas formavo ir mano supratimą apie draugystę, meilę, atsidavimą, pasiaukojimą, ištvermę ir daugelį kitų žmogiškų vertybių, kurių nepabuvęs kalnuose net negali įsivaizduoti. Moteris - alpinistė, ypač sovietiniais laikais, išvykti į stovyklas su kelialapiais dar nebuvo taip sudėtinga pirmaisiais parengiamaisiais metais, bet patekti į lietuviškas ekspedicijas – jau visai kas kita – reikėjo įrodinėti netik fizinius gebėjimus, bet ir gerąsias charakterio savybes, reikėjo, kad kas užtartų, nes moterų imdavo labai nedidelį procentą – vienetus. Tokią situaciją sąlygojo daug priežasčių: sudėtingi maršrutai, ribotas dalyvių skaičius, išimtyms moterims nebuvo taikomos – turėjai prilygti vyrams ir technika, ir fiziniu pasirengimu, ir mokėti būti maloni, draugiška.

Paskutinį kartą kalnuose buvau 2005 metais Austrijos Alpėse Kaprune, kopiau į Kitzsteinhorn (3203). Žinoma, iki 3000 m. pasinaudojau keltuvais, bet į pačią viršūnę - likusius nors ir tik virš 200 m. kopiau: truputi sniego ir uolos – gal 2b tik statu – patyriau didžiulį džiaugsmą viršūnėje atsivėrus snieguotai kalnų panoramai, pasirašius į įkopusiųjų knygą, nusifotografavusi su kartu kopusia vokiečių šeima.

Regina Gelumbauskienė

Kalnų viršūnių sąrašas iš alpinisto knygutės:

	Viršūnės pavadinimas	Kategorija (aukštis)	Įkopimo data	Vietovė (stovykla)
1.	Mestija-Tau	1 b	1970-08-04	Kaukazas, „Ullu-Tau“
2.	Pik Nikolajeva	1 b	1972-07-10	Kaukazas, „Cejus“
3.	Šulgina	2 a	1972-07-12	Kaukazas, „Cejus“
4.	Vilis	2 a	1972-07-13	Kaukazas, „Cejus“
5.	Kalper	2 b	1972-07-14	Kaukazas, „Cejus“
6.	Kazbek	2 a (5033)	1972-07-18	Kaukazas, „Cejus“
7.	40 metų TASSR	2 a	1973-07-05	Kaukazas, „Uzunkl“
8.	Čungur-Baši	2 b	1973-07-09	Kaukazas, „Uzunkl“
9.	Filtr	3 a	1973-07-11	Kaukazas, „Uzunkl“
10.	Čat-Baši	3 a	1973-07-16	Kaukazas, „Uzunkl“
11.	Kirpič	3 a	1973-07-18	Kaukazas, „Uzunkl“
12.	Didysis Igizakas	2 a	1974-07-09	Pamyras, „Varzob“
13.	Ular	3 a	1974-07-10	Pamyras, „Varzob“
14.	Chirs	3 a	1974-07-14	Pamyras, „Varzob“
15.	Didysis Igizakas	3 b	1974-07-15	Pamyras, „Varzob“
16.	Maskovskaja Pravda (pietinė viršūnė)	2 a (vadovavimas)	1974-07-21	Pietvakarių Pamyras, Lietuvos alpinistų ekspedicija
17.	Pik 5491	3 b	1974-07-24	Pietvakarių Pamyras, Lietuvos alpinistų ekspedicija
18.	Dombass	3 a (vadovavimas)	1974-08-01	Pietvakarių Pamyras, Lietuvos alpinistų ekspedicija
19.	Issor	3 b	1974-08-02	Pietvakarių Pamyras, Lietuvos alpinistų ekspedicija
20.	Čiurlionis (pietinė ketera)	2 a	1974-08-08	Pietvakarių Pamyras, Lietuvos alpinistų ekspedicija
21.	Burevestnik	2 a	1975-07-31	Kaukazas, „Ailama“
22.	Fitnargin	3 a	1975-08-04	Kaukazas, „Ailama“
23.	Juodoji nepažįstamoji (Čiornaja neznakomka) pietinė ketera	4 a	1975-08-08	Kaukazas, „Ailama“
24.	Tridantis (Tezubeč)	2 b	1976-08-16	Kaukazas, „Uzunkl“
25.	Filtr	3 a	1976-08-25	Kaukazas, „Uzunkl“
26.	Filtr	3 b	1976-08-26	Kaukazas, „Uzunkl“
27.	Gvandra	3 a	1976-08-28	Kaukazas, „Uzunkl“
28.	Elbrusas	2 a (5 642)	1977-07-22	Kaukazas, Kabardino-Balkarijos alpiniada
29.	Gumači	1 b	1978-06-21	Kaukazas, „Adyll-Su“
30.	Vija-Tau	1 b	1978-06-22	Kaukazas, „Adyll-Su“
31.	Kitzsteinhorn	2 a (3203)	2005-07-	Alpės, Kaprunas